

Левченко О. П.

Національний університет «Львівська політехніка»

МОРФОЛОГІЧНИЙ СПОСІБ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КОМП'ЮТЕРНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ «ТЛУМАЧНОГО СЛОВНИКА З ІНФОРМАТИКИ»)

У статті звернено увагу на ономасіологічний підхід до вивчення українських комп'ютерних термінів, зокрема на морфологічний спосіб термінотворення (на матеріалі тлумачного словника з інформатики).

Метою дослідження є виявити і дослідити основні номінативні процеси комп'ютерної терміносистеми, що базуються на морфологічному способі термінотворення. Для досягнення цієї мети реалізовано такі завдання: 1) виявлено особливості процесів словотворення української комп'ютерної лексики; 2) описано основні засоби морфологічного способу творення комп'ютерних термінів, зафіксованих у тлумачному словнику; 3) визначено найпродуктивніші засоби морфологічного термінотворення комп'ютерних термінів. Актуальність обраної теми зумовлена пильною увагою термінологів до проблеми номінування, зокрема в комп'ютерній галузі.

Об'єктом дослідження є термінолексика зафіксована в «Тлумачному словнику з інформатики» авторський колектив: Г. Г. Півняк, Б. С. Бусигін, М. М. Дівізінюк, О. В. Азаренко, Г. М. Коротенко, Л. М. Коротенко (ТСІ).

Процеси творення мовних одиниць із номінативною функцією останнім часом активізувалися в різних терміносистемах, зокрема і в комп'ютерній. Потреба в номінуванні нових об'єктів, процесів, станів в комп'ютерній галузі є очевидною, тому у творенні термінів активні практично всі наявні в мові способи номінації. Особливістю процесів називання української комп'ютерної лексики є у вагомий термінотворчий потенціал. Спостерігаємо, що морфологічний спосіб творення терміноодиниць доволі продуктивний. З-поміж найефективніших способів словотворення комп'ютерної лексики, кодифікованої в ТСІ, виокремлюємо такі: афіксацію (у ТСІ утворено суфіксацією 37% термінів; префіксацією 21% термінів), префіксо-їдний спосіб творення, який становить близько 14% термінів, словоскладання (утворено 13% термінів), скорочення (утворено 10% термінів), контамінацію (утворено 5% термінів), менш поширеним способом є конверсія. Специфічним способом творення для комп'ютерних термінів є комбіновані аббревіатури словесно-символьно-цифрові терміни: MP3-плеєр, 3Д-сканер. Номінація є складним різноплановим та багатоаспектним мовним явищем, тому в перспективі варто дослідити ще й лексико-семантичний та синтаксичний способи творення та їхню продуктивність в комп'ютерній галузі.

Ключові слова: *термінознавство, термін, комп'ютерна термінологія, морфологічний спосіб термінотворення, афіксація, композиція.*

Постановка проблеми. Процеси творення мовних одиниць із номінативною функцією останнім часом активізувалися в різних терміносистемах, зокрема і в комп'ютерній. Комп'ютерна лексика проникає практично в усі сфери життя і діяльності суспільства, стає не лише засобом комунікації, а й інструментом, за допомогою якого формують світ реальний і віртуальний. Комп'ютерні терміноодиниці з'являються в активному словнику будь-

якого користувача електронних пристроїв, тому аналіз комп'ютерної терміносистеми, виявлення особливостей номінативних процесів є важливим завданням галузевого термінознавства, адже називання будь-якого предмета, явища чи реалії – це результат пізнавальної діяльності людей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасній науковій літературі велику увагу приділено запозиченню термінологічної лексики

[14; 9; 6], позаяк це саме той пласт словникового складу мови, який «найінтенсивніше переходить з однієї мови в іншу і виявляє тенденцію до інтернаціоналізації» [8, с. 41]. Морфологічний спосіб термінотворення в науковій літературі означено як «спосіб поповнення українського термінофонду, що використовує наявні в мові словотвірні засоби – корені, суфікси, префікси, підтримуючи таким чином автентичність термінології» [7, с. 48]. Л. Гаращенко слушно наголошує, що, на протигагу загальномовній номінації (стихійній, невпорядкованій), термінологічна номінація має специфіку, пов'язану із особливістю терміна як значущої одиниці, що відображає довкілля, водночас є наслідком та інструментом пізнавальної діяльності людини [1, с. 71–72]. А. Ніколаєва, аналізуючи терміносистеми програмування, комп'ютерних мереж та захисту інформації, запевняє, що одним із основних способів номінації досліджуваної термінології є композиція [10]. П. Юзвікевич зауважує, що найбільш продуктивним дериваційним способом творення сучасних українських комп'ютерних термінів є суфіксація [2]. І. Рогальська-Якубова та Н. Чепелюк зазначають, що терміносистема комп'ютерної галузі постійно збагачується новотворами, що виникають внаслідок переосмислення значення загальноживаних лексем, а також за допомогою морфологічних методів, серед яких, наприклад в англійській мові, переважає аббревіація [13]. Цікавою, на нашу думку, видається дослідження Н. Гури, яка зауважує, що характерною особливістю німецькомовної фахової літератури в галузі інформаційних технологій є те, що поряд із запозиченими термінами подаються й німецькі відповідники з метою збереження самобутності німецької мови [4, с. 145–150]. І. Шилінська, досліджуючи засоби і способи номінації термінів галузі комп'ютерних інформаційних технологій, акцентує, що як й англійська, так і українська комп'ютерні терміносистеми є відкритими лексико-семантичними групами, що перебувають в динамічному розвитку й постійно поповнюються неологізмами для позначення нових реалій, які виникають під час професійної та наукової діяльності ІТ-фахівців, а способи словотворення комп'ютерної лексики мають різну продуктивність в англійській і українській мовах [16, с. 70–73]. Проте комплексного аналізу української комп'ютерної термінології, утвореної морфологічним способом, досі немає.

Метою нашого дослідження є на матеріалі «Глумачного словника з інформатики» виявити і дослідити основні номінативні процеси

комп'ютерної терміносистеми, що базуються на морфологічному способі термінотворення. Для досягнення цієї мети буде реалізовано такі завдання: 1) виявити особливості процесів словотворення української комп'ютерної лексики; 2) описати основні засоби морфологічного способу творення комп'ютерних термінів; 3) визначити найпродуктивніші засоби морфологічного термінотворення комп'ютерних термінів. Актуальність обраної теми зумовлена пильною увагою термінологів до проблеми номінування, зокрема в комп'ютерній галузі.

Об'єктом дослідження є термінолексика зафіксована в «Глумачному словнику з інформатики» (ТСІ) (авторський колектив: Г. Г. Півняк, Б. С. Бусигін, М. М. Дівізінюк, О. В. Азаренко, Г. М. Коротенко, Л. М. Коротенко).

Виклад основного матеріалу. Як відомо, суть номінування полягає, в тому, що за мовним знаком закріплюють певне поняття, тобто сигніфікат, який відображає характерні ознаки денотата – властивості, якості й відношення предметів та процесів матеріальної і духовної сфери, завдяки чому мовні одиниці є змістовними елементами вербальної комунікації. Номінативні процеси в термінології належать до процесів, пов'язаних з формуванням назв понять, явищ і технологій у спеціалізованій галузі знань. У цьому дослідженні звернемо увагу на ономасіологічний підхід до вивчення українських комп'ютерних термінів, зупинимось, зокрема, на морфологічному способі термінотворення (на матеріалі «Глумачного словника з інформатики»).

Морфологічний спосіб творення нових термінів передбачає створення нових слів або словосполучень для позначення нових понять, явищ або об'єктів у конкретній галузі знань, що полягає, як влучно зазначає Т. Петрова, в поєднанні афіксальних морфем з твірною основою за певними словотвірними моделями національної мови [11, с. 121–129]. Словотвірні відношення – це входження твірного слова в нове похідне слово в процесі словотворення. Регулярність та універсальність словотвірних відношень забезпечуються словотвірною активністю, продуктивністю та словотвірними моделями. Словотвірна активність визначає можливість участі тої чи тої лексичної одиниці, її основи чи морфем в номінативному процесі й реалізується в процесі створення номінативних одиниць та їх функціонуванні в мові. Словотвірна активність твірних основ прямо залежить від семантичної сумісності смислових структур певного афікса з певною твірною основою. Здатність мовної одиниці бути базою для нових слів –

це її продуктивність. О. Філь справедливо називає суфіксацію, юкстапозицію та композицію продуктивними способами словотворення у терміносистемі ІТ-галузі, а також зауважує, що нові терміни утворюють на основі як питомих, так і запозичених елементів. [15, с. 92–97].

У ТСІ, як показують матеріали дослідження, близько 68 % терміноодиниць від 4500 лексем, зафіксованих в тлумачному словнику, утворено за допомогою морфологічної деривації. Спостерігаємо, що характерними є деривати з такими суфіксами: *-аці(я)*, *-ува (-юва)*, *-анн*, *-енн*, *-ник*, *-ість*, *-ач* тощо.

-анн (я); *-енн (я)*: ці суфікси використовують для утворення термінів, що позначають процеси або дії, що відбуваються в комп'ютерній системі, наприклад, *кодування*, *збереження*, *копіювання*;

-ува: ці суфікси використовують для утворення термінів, що позначають процеси або дії перетворення чи зміни, наприклад, *оптимізувати*, *класифікувати*, *кодифікувати*.

-ник: ці суфікси використовують для позначення ІТ-фахівців *комп'ютерник*, *розробник*.

-аці(я): вказують на найменування певних явищ, наприклад, *компліація*, *верифікація*, переважно утворюють їх від дієслів на *-ува(ти)* з основами іншомовного походження (*авторизація*, *архівація*, *буферизація*, *репліація*). Наприклад: *Авторизація* – результат процесу авторизування, який відповідає на питання, чи дозволено певному користувачеві виконання запитаної операції. Авторизація відбувається після автентифікації і використовує ідентифікатор користувача, щоб визначити, доступ до яких ресурсів йому дозволений (ТСІ, с. 244);

-ість: використовують в субстантивах, зі значенням якості, властивості, стану: *дискретність*, *апріорність*, *контрастність*, *маштабованість*.

-ач: предмет, механізм, пристрій, інструмент тощо, за допомогою якого виконують дію: *зчитувач*, *перетворювач*, *розблоковувач*, *накопичувач*.

-івн-, *-овн-* зі значенням, що піддається впливу, здатний до чого-небудь (*автоматизовний*, *деформівний*, *програмовний*, *інтегровний*). *Програмовний -а*, *-е*. Якого можна програмувати (ТСІ, с. 491). Таких прикметників невелику кількість зафіксовано в тлумачному словнику з інформатики, проте останнім часом спостерігаємо досить активне вживання у фаховій літературі.

-ов- (-ев-): вказують на відношення до певних предметів, матеріалів, за допомогою цих суфіксів утворено значну частину комп'ютерних термінів-прикметників від іменникових основ іншомовного походження: *асемблеровий*, *байтовий*, *блоговий*, *банеровий*, *браузеровий*, *драйверовий*.

Зауважуємо, суфіксація – це досить продуктивний спосіб творення в комп'ютерній терміносистемі, нова терміноодиниця постає як результат дії механізму словотворення, вона наділена мотивованістю значення, яке має обов'язкові складники: лексичне значення твірної основи й категоріальне значення афікса. Суфікси надають терміноодиниці певного семантичного навантаження, відтак вона набуває конкретності й більшої умотивованості. Серед термінів, утворених морфологічним способом, 37% становлять утворені суфіксальним способом.

Щодо *префіксальної* афіксації виявляємо, що найбільш уживаними в процесі творення комп'ютерних терміноодиниць є префікси *від-*, *роз-*, *над-*, *супер-*, *гіпер-*, *де-*, *ре-* (*надпотужний*, *гіпертекст*, *деінсталювання*, *суперконтейнер*). Розгляньмо на конкретних прикладах.

Над- вживають на позначення вищого ступеня градації якості якої-небудь субстанції (*надпотужний*), або коли йдеться про надбудовану частину чого-небудь: *надбудова* – використовують для опису додаткового функціоналу, розширень або додатків, які можна додати до базової системи або програмного забезпечення для поліпшення його функціональності або забезпечення специфічних потреб користувачів.

Гіпер- вказує на перевищення норми, межі; широко вживають як складник комп'ютерних термінів: *гіперпосилання*, *гіпертекстуальний*, *гіперфункція* *Гіпертекст* (hypertext) – текст, відображений у вікні браузера, що містить гіперпосилання, може містити таблиці, зображення та інші засоби презентації. Часто під гіпертекстовими сторінками мають на увазі HTML-документи. Розширеним прикладом гіпертексту сьогодні є весь WWW (ТСІ, с. 301).

Де- вживають у термінах, що називають предметні дії та процеси, протилежні до названих мотивувальними словами. Терміноодиниці з таким афіксом поширені в комп'ютерній галузі (*деінсталяція*, *дефрагментація*, *деінсталяція*); *Дефрагментація* (файлів) – усунення фрагментації файлів або, наприклад, дискової пам'яті, операція, що допускає перепис розміщених на диску файлів наново так, щоб вони займали безперервну ділянку секторів диска (ТСІ, с. 312).

Супер- (*super-*) використовують для підсилення або позначення вищого рівня якості чи потужності об'єкта: *суперкомп'ютер*, *суперконтейнер*. *Суперскалярний* (процесор) (superscalar) – процесор з високим ступенем розпаралелювання процесів обчислень, що збільшує продуктивність комп'ютера через виконання декількох інструкцій за один такт (ТСІ, с. 558).

Специфікою творення комп'ютерних терміодиниць, кодифікованих в ТСІ, є активність префіксації. Спостерігаємо вищу продуктивність запозичених префіксів, залучення яких сприяє загальній активізації префіксального способу. Дослідження демонструє, що 21% термінів, кодифікованих у ТСІ, утворено префіксальним способом.

У ТСІ спостерігаємо високу частотність уживання префіксоїдів, особливо чужомовних препозитивів (*веб-, мульти-, міні-, інтер-, нано-* тощо). Префіксоїди здатні ставати означенням до багатьох основ.

Веб- (*web-*) стосується віртуального середовища або вебресурсів. (*вебслужба, вебпортал, вебдизайнер*). *Вебсторінка* (*web page*) – окремо взятий документ Всесвітньої павутини (WWW). Є складовою частиною вебвузла або вебсайту, містить текст, графіку і сценарій на різних скриптових мовах (JavaScript, VBScript тощо), посилення на різні інші вебсторінки й вебресурси (ТСІ, с. 279).

Мульти- (*multi-*) вказує на багатофункціональний або багатоканальний характер об'єкта, перший компонент композита, що означає множинність; слова із таким складником поширені в технічній термінології (*мультипрограмування, мультизадачність*). *Мультимедіа* (*multimedia*) – носії інформації й контент, які містять комбінацію різних форм інформаційного наповнення. Частиною мультимедіа є технології, які дозволяють за допомогою комп'ютера інтегрувати, обробляти й одночасно відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища, засоби й способи обміну інформацією (ТСІ, с. 442).

Нано- перша частина складних слів, що має два значення: 1) виготовлений за допомогою нових технологій, пов'язаних з дуже малими об'єктами, напр.: *нанокомп'ютер, наноманіпулятор, наноробот*; 2) пов'язаний із вивченням дуже малих об'єктів, що в числовому розумінні дорівнюють одній мільярдній частині вихідної одиниці, напр.: *наноматеріали*. *Нанотехнології* (*nanotechnology*) – галузь науки, метою якої є керування окремими атомами й молекулами для створення комп'ютерних чипів, мікропроцесорів та інших мікроелектронних пристроїв, які в тисячі разів менші, ніж ті, що розробляються із застосуванням нинішніх технологій (ТСІ, с. 441).

Здійснений аналіз засвідчує, що префіксоїди як перехідний тип морфем є потужним засобом творення складних слів. Новітні словники фіксують новотвори з афіксоїдними компонентами (у ТСІ близько 14% від усіх терміодиниць, утворених морфологічним способом), що засвідчує тенденцію до творення складних слів з афіксальним компонентом.

Шляхом складання на базі власномовних і запозичених основ утворюють терміни-композити. *Композиція* є головним засобом номінації відповідних понять в різних галузях знань, оскільки задовольняє ті вимоги, які висувають до терміна, адже складні слова, місткі за змістом і компактні за формою, здатні економно і водночас усебічно відображати ознаки, якості й характеристики різних об'єктів дійсності. А Ніколаєва та Л. Фоміна наголошують, що специфіка структури та семантики композитів полягає в особливостях синтаксичної сполучуваності кожної частини мови, лексичної сполучуваності слів [10, с. 38–41]. С. Дружб'як вичерпно, на нашу думку, акцентує, що за характером граматичних зв'язків між компонентами складні слова поділяються на три основні групи: а) складні слова з підрядним зв'язком між компонентами (атрибутивні); б) складні слова з сурядним зв'язком між компонентами (копулятивні); в) складні слова з підрядно-сурядним зв'язком між компонентами (атрибутивно-копулятивні) [5, с. 94–97].

Серед комп'ютерних термінів виокремлюємо:

– атрибутивні терміни – містять основне поняття і додатковий атрибут, атрибутивні терміни допомагають уточнити і конкретизувати смислове значення терміна, надаючи додаткову інформацію про нього: криптографія, двоадресний, перфострічка, самозаписувач, самомодифікація;

– копулятивні терміни – обидва компонента композита однаково беруть участь у формуванні значення словотворчої конструкції і характеризуються рівністю компонентів у частиномовному відношенні та на рівні семантичної конкретності: *аналогово-цифровий, буквено-цифровий*;

– атрибутивно-копулятивні терміни – один компонент виступає як атрибут, описує характеристики або властивості, а інший компонент вказує на основне поняття або об'єкт: *блок-схема, буфер-тест, вектор-функція*.

Дослідження матеріалу демонструє, що складні терміодиниці, зафіксовані в тлумачному словнику з інформатики, утворюють за допомогою словоскладання й основоскладання (їх налічуємо близько 11% термінів, зафіксованих у тлумачному словнику (ТСІ)).

І. Шилінська, порівнюючи творення комп'ютерних термінів в українській та англійській мовах, зауважує, що англійській мові доволі широко представлений такий спосіб словотворення термінологічної комп'ютерної лексики, як конверсія [16, с. 72]. Дериваційний процес конверсіалізації є словотвірним актом, який стає можливим за умов семантичної, морфологічної й синтаксичної

модифікації: відбувається функційний зсув слова з однієї частиномовної категорії в іншу, зміна значення лексеми, проте форма слова не зазнає жодних змін. На підставі аналізу досліджуваного матеріалу ми не виявили прикладів конверсіалізування в тлумачному словнику з інформатики (ТСІ), тому робимо висновок, що конверсія не є поширеним способом утворення нових термінів в українській комп'ютерній терміносистемі.

Натомість продуктивним способом термінотворення української комп'ютерної термінології, як свідчать наші матеріали (таких терміноодиниць 10 %), є скорочення слів, які представлені аббревіатурами та акронімами. *HTML – HyperText Markup Language* (мова розмітки гіпертексту), *API – Application Programming Interface* (інтерфейс програмування додатків), *VPN– Virtual Private Network* (віртуальна приватна мережа). Запозичені аббревіатури значно поповнюють галузеву терміносистему складними словами (*HTML-мова, GPS-навігація; FTP-клієнт*). Серед виявлених аббревіатур виокремлюємо такі: 1) ініціальні скорочення українських основ різного походження: *ЕОМ – електронно-обчислювальна машина*; 2) варваризми (запозичені аббревіатури, які можна дешифрувати лише англійською чи іншою іноземною мовою): *URL – Uniform Resource Locator* (узагальнений локатор ресурсу); 3) комбіновані аббревіатури: а) аббревіатури, що поєднуються з термінами-однословами: *www-видання, DOS-програма, HTML-код*; б) словесно-символьно-цифрові терміни: *MP3-плеєр, 3Д-сканер*. Погоджуємося з думкою С. Булик-Верхоли, що використання аббревіатур уможливує скоротити довжину термінів та робить їх оптимальними для сприйняття [3].

Контамінація в комп'ютерній термінології відбувається внаслідок впливу одного слова на інше або комбінації лексем, що утворюють новий термін з елементами кількох початкових слів чи містить ознаки обох слів. На противагу афіксації, аббревіа-

ції, словоскладанню та іншим словотвірним процесам, утворення номінативної терміноодиниці відбувається шляхом двостороннього дериваційного процесу складання й усічення будь-якої з вихідних одиниць, кожна з яких представляє невід'ємну частину контамінованого слова. Наприклад, відбувається контамінація термінів *кібернетика* і *простір: кіберпростір*. Як слушно зауважує Є. Редько, словотвірна контамінація належить до недооцінених способів деривації; статус і місце таких номенів у мовній системі ще й досі почасти залишаються нез'ясованими, що зумовлює термінологічну плутанину й гальмує ґрунтовне вивчення таких дериватів [12, с. 205–206].

Висновки. Потреба в номінуванні нових об'єктів, процесів, станів в комп'ютерній галузі є очевидною, тому у творенні термінів активні практично всі наявні в мові способи номінації. Особливістю процесів називання української комп'ютерної лексики є значний термінотворчий потенціал. Спостерігаємо, що морфологічний спосіб творення терміноодиниць доволі продуктивний. З-поміж найефективніших способів творення комп'ютерної лексики, кодифікованої в ТСІ, виокремлюємо: афіксацію (у ТСІ утворено суфіксацією 37% термінів; префіксацією 21% термінів), префіксодійний спосіб творення, що становить близько 14% термінів, словоскладання (утворено 13% термінів), скорочення (утворено 10% термінів), контамінацію (утворено 5% термінів), менш поширеним способом є конверсія. Специфічним способом творення для комп'ютерних термінів є комбіновані аббревіатури словесно-символьно-цифрові терміни: *MP3-плеєр, 3Д-сканер*. Номінація є складним різноплановим та багатоаспектним мовним явищем, тому в перспективі варто дослідити ще й лексико-семантичний та синтаксичний способи творення та їхню продуктивність в комп'ютерній галузі.

Список літератури:

1. Garashchenko Liliya. Аналітичні терміни як особливі ономаціологічні знаки в мовній картині світу українців. *Studia Ukrainica Posnaniensia*, N 3. Uniwersytet Adama Mickiewicza. 2015. 71–77.
2. Jużwikiewicz P. *Ukraińska terminologia informatyczna: stan, problemy, zapożyczenia*. *Slavica Wratislaviensia* CLIV. Wrocław. 2011. S. 121–132.
3. Булик-Верхола С. З, Верхола Я. О. Рівновага питомого й запозиченого в комп'ютерній термінології української мови. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика* Том 32 (71) № 2 Ч. 1 2021 С. 8–12.
4. Гура Н.П. Структурно-типологічні особливості запозичень німецької комп'ютерної термінології. *Нова філологія, Запорізький національний університет*. 2014. № 64. С. 146–150.
5. Дружбяк С. Словоскладання у творенні сучасних німецьких економічних термінів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2010. № 676. С. 94–97.
6. Куньч З. Й. Найважливіші аспекти вивчення термінної лексики зі студентами інженерно-технічних спеціальностей. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля* Серія: Філологічні науки. 2022. № 1 (23). С. 175–184. DOI: 10.32342/2523-4463-2022-1-23-17.

7. Куньч З., Наконечна Г., Микитюк О., Булик-Верхола С., Теглівець Ю. Теорія терміна: конкретизація лексико-семантичних парадигм: монографія. Львів: Галицька видавнича спілка, 180 с.
8. Куньч З. Й., Фаріон І. Д., Василюшин І. П., Литвин О. Г., Ментинська І. Б. Український науковий термін: діахронний контекст. Львів: Галицька видавнича спілка, 2019. 226 с.
9. Куньч З. Й., Фаріон І. Д., Микитюк О. Р., Городиловська Г. П., Харчук Л. В. Українська реальність крізь призму терміна: монографія. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2019. 232 с.
10. Ніколаєва А., Фоміна Л. Специфіка творення термінів-комполітів та юкстаполітів у терміносистемі програмування, комп'ютерних мереж і захисту інформації. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2010. № 675. С. 38–41.
11. Петрова. Т. Морфологічні способи термінотворення (на матеріалі сучасної української фітомеліоративної термінології). *Studia ukrainica posnaniensia, Uniwersytet Adama Mickiewicza, vol. VI*: 2018, pp. 121–129.
12. Редько Є. О. Словотвірна контамінація в сучасних інноваційних процесах. ХХ–ХХІ століття: жанрово-стильові й лінгвістичні метаморфози. в українській мові і літературі: колективна монографія. Olomouc : VUP, 2016. С. 205–229.
13. Рогальська-Якубова І., Чепелюк Н. Проблема походження комп'ютерних термінів. *Knowledge, Education, Law, Management. 2020 № 6 (34), vol. 2. С. 53–55.*
14. Фаріон І. Д., Куньч З. Й., Василюшин І. П., Микитюк О. Р., Ментинська І. Б. Термінологічна актуалізація української мовної дійсності: монографія. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2020. 232 с.
15. Філь О. Джерела і способи формування терміносистем комп'ютерної сфери в англійській, польській та українській мовах. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2014. № 791. С. 92–97.
16. Шилінська І. Засоби і способи номінації термінів галузі комп'ютерних інформаційних технологій. Мандрівець. 2013. № 5. С. 70–73. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mandriv_2013_5_15.

Перелік умовних скорочень:

TSI – Тлумачний словник з інформатики : Г.Г. Півняк, Б.С. Бусигін, М.М. Дівізінюк, О.В. Азаренко, Г.М. Коротенко, Л.М. Коротенко. Дніпропетровський національний гірничий університет. 2010. 600 с.

Levchenko O. P. MORPHOLOGICAL METHOD OF TERMINATION IN UKRAINIAN COMPUTER TERMINOLOGY (BASED ON THE MATERIAL OF THE “EXPLANATORY DICTIONARY OF COMPUTER SCIENCE”)

In the article, we will pay attention to the onomasiological approach to the study of Ukrainian computer terms, in particular to the morphological method of term formation (based on the material of the explanatory "Explanatory Dictionary of Informatics"). Our research aims to identify and investigate the main nominative processes of the computer terminological system, which are based on the morphological method of term formation. To achieve this goal, the following tasks were implemented: 1) the peculiarities of word formation processes of the Ukrainian computer vocabulary were identified; 2) the main means of the morphological method of creating computer terms recorded in the explanatory dictionary are described; 3) the most productive means of morphological term formation of computer terms are determined. The relevance of the chosen topic is determined by the careful attention of terminologists to the problem of nomination, in particular in the computer field. The object of the study is the vocabulary recorded in the "Explanatory Dictionary of Informatics" authored by: H. G. Pivnyak, B.S. Busygin, M. M. Divizinyuk, O. V. Azarenko, H. M. Korotenko, L. M. Korotenko.

The need to nominate new objects, processes, and states in the computer industry is obvious, therefore, practically all the methods of nomination available in the language are active in the creation of terms. A feature of the process of naming the Ukrainian computer vocabulary is that it has a significant term-making potential. We observe that the morphological method of creating term units is quite productive. Among the most effective means of word formation of the computer vocabulary codified in TSI, we single out affixation (37% of terms are formed by suffixation in TSI; 21% of terms by prefixation), prefixoid means of creation is about 14% of terms, word formation (forms 13% of terms), contraction (forms 10% of terms), contamination (forms 5% of terms), however, a less common means is conversion. A specific means of creation for computer terms are combined abbreviations of verbal-symbolic-digital terms: MP3-player, 3D-scanner. Nomination is a complex multi-faceted and multi-faceted linguistic phenomenon, so in the future, it is worth investigating lexical-semantic and syntactic methods of creation and their productivity in the computer field.

Key words: *terminology, term, computer terminology, morphological method of term formation, affixation, composition.*